

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATSZEMLE

Kenneth H. Marks, Larry E. Robbins, Gonzalo Fernández, John P. Funkhouser: The Handbook of Financing Growth. Strategies and Capital Structure (A növekedés finanszírozásának kézikönyve. Stratégiák és tőkeszerkezet). John Wiley & Sons, 2005; Wiley Finance sorozat (angol nyelven); ISBN 0-471-42957-0

Többféleképpen is dicsérhetnénk ezt a könyvet, és mindet megérdemelné – kezdjük most kissé rendhagyó módon. Szakkönyvről, ha igazán jó, általában elmondjuk, hogy hasznos, tanulságos, esetleg hogy új felismeréseket, megközelítési módokat, megoldásokat kínálva segít előbbre jutni a feladatok elvégzésében, a problémák megoldásában. Jóllehet az intellektuális értékrendben jeles dicséret az is, ha izgalmasként méltatunk valamely alkotást, ezt a kitüntetést ilyen műnek általában csak akkor adják, ha merészen újszerű nézetekkel áll elő. Azt, hogy egy szakkönyv izgalmas, legfeljebb tudományos értelemben szokás megadni, hiszen mi mástól is lehetne az? Most mégis azt emeljük ki, hogy mindazoknak, akiket érdekelnek a való élet nagy gazdasági kalandjai, ez különösen érdekfeszítő és lenyűgöző olvasmány, hiszen – jóllehet a stílusa szakkönyvhöz illően hűvös és tárgyyszerű – arról a nagy akadálypályáról szól, amelyen a felívelő cégek eljuthatnak a SIKER-hez. A jó növekedési képességű cégek fejlesztése és sikerre vitele az egyik legizgalmasabb gazdasági tevékenység – akárcsak a bonyolultabb akadálypályán megvalósuló innovációk létrehozása. Ezért is mondható teljes joggal, hogy ez igen izgalmas mű.

Természetesen nagyon hasznos és tanulságos is, és erőssége, hogy a gyakorlati életben kiválóan felhasználható ismeretekkel és megfontolásokkal szolgál – ez azonban annyiban magától értetődő, hogy másként nem kerülhetett volna be a gazdasági szakkönyvek kiadásában a világ legjobbjai közé tartozó Wiley kifejezetten gyakorlatorientált Wiley Finance sorozatába. Maga a kiadó úgy jellemzi sorozatát, hogy az abban megjelenő műveket hivatásos pénzügyi és befektetési szakemberek, továbbá a magas felkészültségű magánbefektetők és azok pénzügyi tanácsadói számára írják. A sorozat darabjai a szakterület meghatározó jelentőségű témaköreit ölelik fel, így egyebek közt a portfóliómenedzselést, a kockázatkezelést, a vagyonértékelést, a pénzügyi eszközök elemzését.

Aki ismeri e könyveket, tanúsíthatja, hogy kiérdemlik a magas minősítést. Tény ugyanakkor, hogy a bennük foglaltak követése gyakorta magas matematikai képzettséget is igényel. Ezért különösen fontos, hogy ami tudást ez a kötet előad, és ahogyan előadja, annak megértéséhez nem kell semmi más felkészültség, mint hogy képesek legyünk józan gazdasági logikával gondolkodni, így követni, elemezni és értékelni a leírásait, magyarázatait, gondolatmeneteit. Kell hozzá még természetesen az angol szaknyelv ismerete is, szükség szerint annak amerikai „tájszólásával”. Emiatt említjük meg, hogy az Akadémiai Kiadó most adott ki egy igen jó angol–magyar pénzügyi szótárt. Könyv formában kapható, de annak, aki számítógéppel dolgozik, még fontosabb lehet, hogy tartozik hozzá egy CD-ROM, amely a

teljes anyagot tartalmazza, s amely szervesen illeszkedik a kiadó kitűnő CD-ROM szótár-családjába. Utóbbi működéséről csak jót mondhatunk, főként azzal, hogy kezelése abszolút felhasználóbarát. Egy szó, kifejezés beírására a szótárcsalád összes, a gépünkön futó szótára, amely azt tartalmazza – ezzel már 13 – automatikusan a segítségünkre siet.

Terjedelme szerint a szótár a kiadó középszótárainak felel meg: 80 000 címszót, 100 000 szótári adatot tartalmaz, a szűk értelemben vett pénzügyi kifejezések mellett gazdaságiakat is. Az angol–magyar rész nemcsak szavak, hanem kifejezések magyar megfelelőjét is adja. Bizonyos mértékig szinonimaszótárként is működik, a címszó után gyakran hoz fel azonos jelentésű más kifejezéseket is, továbbá értelmező szótárként is szolgál azon esetekre, ha nincs tökéletesen megfelelő magyar kifejezésünk – és igen gyakran nincs, hiszen a vezető pénzpiacokon nagyon gyors és termékeny az innováció. A „magyar–angol mutató” szerény elnevezés mögött pedig ugyancsak egy igen jó szótár rejtőzik.

A mű fő érdeme, hogy gyakorlati tankönyvként és kézikönyvként szolgál mindabban, hogyan valósítható meg egy növekedési pályán haladó vállalat finanszírozása, és milyen eszközöket, módszereket, stratégiákat alkalmazhatunk ebben ahhoz, hogy az adott célok, lehetőségek és korlátok között számunkra optimális feltételekkel biztosítsuk a cég fejlesztéséhez szükséges mindenkor finanszírozást. Aki már próbálta vagy tanulmányozta ezt, az tudja, mennyire kényes és gyakorta mennyire nehéz külső finanszírozást szerezni olyan cég számára, amelynek mind a vagyona, mind a jövedelemtermelő képessége majd csak akkor éri el a pénztulajdonosok számára vonzóknak mutatkozó mértéket, ha sikeresen végighaladt a még nagyrészt előtte álló növekedési pályán. Az ezzel járó befektetési kockázatok vállalása leginkább a kockázati tőkének, valamint az üzleti angyaloknak testhezálló, azonban azok csak a legjobbnak ígérkezőket finanszírozzák – ehhez pedig nagyon nem elég ígéretesnek lenni, hanem tudni kell azt is, hogyan kell ilyennek mutatni a céget a remélt befektetőnek, s hogyan kell az ilyen befektetést jól beilleszteni a cég finanszírozásának eszköztárába.

Ez az eszköztár azzal kezdődik, amit az angol szakirodalom 3F-nek nevez, egyik értelmeként az alapítót, a családját és a barátait értve ezen, másként – kissé cinikusan – a családot, a barátokat és a bolondokat. A lehetőségek pedig – elvben – a különféle pénzpiaci finanszírozási eszközökön át a tőzsdére vitelig ívelnek. Ez utóbbihoz azonban azt is számításba kell venni, hogy az amerikai mértékkel jó növekedési képességűnek számító és a fejlődésben már meglehetősen előrehaladott cégekre szakosodott NASDAQ-tól eltekintve azok a tőzsdék, amelyeket a kilencvenes évek közepe táján az ilyen cégek finanszírozáshoz juttatása céljával létrehozta, gyakorlatilag megrekedtek vagy elhaltak, s a részvények nyilvános kibocsátása valóban csak a legjobbak, és köztük is csak a már erősen fejlett cégek számára jelent megoldást a finanszírozásban. Az egyetlen ésszerű következtetés, hogy minden, a cég számára nyitva álló vagy megteremthető pénzhez jutási lehetőséget fel kell tárni, és ebből kialakítani azt a finanszírozási stratégiát és az igénybe veendő finanszírozási eszközöknek azt a vegyületét, amely megfelelő megvalósítás esetén optimális eredménnyel végigviszi a céget a növekedés akadálypályáján.

Ehhez egyrészt ki kell elemezni, mit hozhat és mibe kerülhet az – mind közvetlen, mind pedig átvitt értelemben – a cégnek, másrészt fel kell készíteni azt arra is, hogy az egyes finanszírozási lépéseknél ésszerű mértékben meg tudjon felelni a bevonni kívánt pénztulajdonosok elvárásainak és technikai követelményeinek. Ez utóbbiak közül markáns példaként említjük, hogy legyen a cégnek jól megalapozott és meggyőzően előadható üzleti terve, valamint azt kellően alátámasztó pénzügyi tervei – ami bizony nagyon sok esetben a cégek egyik leggyengébb pontjának bizonyul.

Komoly baj, ha a cégek vezetői úgy gondolják, hogy a vállalatuk, a terveik megfelelnek ezeknek az elvárásoknak, s csak az elutasításokból vagy a tárgyalóasztalnál jönnek rá, hogy ez nem így van. Általános főszabályként is elmondható: ha egy cég nem tud a pénzpiacon pénzhez jutni, legyen az akár hitel, akár befektetés, ennek okát legfőképpen mindig magában kell keresnie, és meddő, értelmetlen ezért a piacot, annak szereplőit hibáztatni.

Ez a könyv éppen abban segít, hogy a növekedésükhöz finanszírozást kereső cégek ne kerüljenek ilyen helyzetbe, hogy a megfelelő módon és felkészültséggel lépjenek e piacra. Az itteni felhasználók számára azonban azt is ki kell emelnünk, hogy a szerzők művüket az amerikai üzleti gyakorlatra alapozták. Legnagyobb része így is általános érvényű tudást és tapasztalatot kínál, de például minden jogszabályi hivatkozásnál tudnunk kell, hogy az az USA-ra vonatkozik. Mások a pénzügyi nagyságrendek is. Például a könyv jövedelem szerinti besorolásában az induló cég kategória felső határa 10 millió USD, és a Wiley egy másik kitűnő szakkönyvéből – *The Micro Cap Investor* (A mikrokapitalizációjú cégekre szakosodott befektető) – tudjuk, hogy ez utóbbi legkisebb tőzsdei cégek közé az USA-ban az 500 millió dollárt meg nem haladó piaci kapitalizációjúakat sorolják. Hasonlóképpen szem előtt kell tartanunk azt is, hogy minden gazdasági ügyletnek, így az itt bemutatottaknak is jogszabályok adnak keretet, s gyakorta fontos lehet az intézményi háttér is – számunkra mindebben jelentős eltérések is rejtőzhetnek.

Dr. Osmann Péter

Lawrence Lessig: Szabad kultúra. A kreativitás természete és jövője (Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity). Kiskapu Kft., Budapest, 2005, ISBN 9639637 00 9; elektronikus formában szabadon letölthető változata: www.szabadkultura.hu

A kreatív szabadság már az utcán kezdődött. Mielőtt e sorok szerzője hozzáfogott volna e rövid könyvismertetőhöz, egy rendkívül hideg január végi napon észrevette az egyik budapesti metrómegállóhoz tartozó könyves pavilon kirakatában a *Szabad kultúrát* a biliárdkönyv, az akupunktúrát bemutató kötet, egy népszerű receptsorozat két kiadványa, a magyar ókorral foglalkozó grandiózus összeállítás, valamint Wass Albert Memoárja társaságában. Ebben az igen változatos szellemiségű közegeben az olvasóit váró kötet beszerzéséhez azonban nem kell senkinek kitennie magát a téli fagyveszélynek, bárki rákapcsolódhat egy kellemesen fű-

tött helységben található számítógépen a világhálóra, és – amennyiben a rendszer nem fagy le – három különböző formátumban (PDF, HTML és Wiki) elérheti, böngészheti, letöltheti, kinyomtathatja, de akár interaktív módon szerkesztheti a szöveg egészét vagy annak egy részét. A későbbiekben még szó esik e sajátos kiadói gyakorlatról.

Kerülhet azonban a szöveg bármilyen változatban az olvasó kezébe (a monitorára/kijelzőjére), mindenképpen igen érdekes olvasmányélményben lesz része. A könyv tartalmáról általánosságban lehetne élni azzal a közhellyel koptatott megállapítással, amellyel a szerzői jogi tárgyú írások igen gyakran kezdődnek, jobb ötlet hiányában valahogy így: „a technikai fejlődés, haladás [az információs társadalomban] új kihívások elé állítja szerzői jogot”. Az angol nyelvű eredeti változat alcíme is további eligazítást ad a tartalomra; a nagy szerzői jogi alapú iparágak hogyan alkalmazzák a technológiát és a jogot a kultúra bezárására és a kreativitás ellenőrzésére. A szerző szerint az 1976-os amerikai szerzői jogi törvény oly módon kiterjeszkedett, hogy befolyásolása alá vonja a kultúra és az alkotótevékenység hatalmas területeit, olyanokat is, amelyek soha korábban nem estek a hatálya alá. Minden más, amely nem az ún. „engedély-kultúra” alá sorolható jelenség, az a „szabad kultúra”, amelynek helyzete fokozatosan gyengül. Az internet megjelenése jelentős változást eredményezhet a megszokott tartalomtípusokra épülő iparágakra nézve. Mindazonáltal a szerzői jogi iparágak hatalmukat, befolyásukat arra használják, hogy a saját érdekeik védelmére állítsák a törvényt, hogy megvédje őket ettől az új, hatékonyabb technikától. *Lessig* frappáns megfogalmazásával élve jelenleg úgy látszik, sikerül a tervük, hogy átalakítsák az internetet, mielőtt az internet alakítaná őket (xxi. oldal). A nagy iparágak, szervezetek kapitalizmusának napjainkban tapasztalható mechanizmusairól lehangoló képet mutat be a hazai filmforgalmazásba is eljutott *Corporation* című mozi.

A könyv az ezredforduló amerikai, de a nemzetközi szerzőijog-fejlődésre is nagyhatású *Napster*-, illetve az *Eldred*-jogesetek után kialakult helyzetet járja körül a „kalózkodás” és a „tulajdon” fogalmainak értelmezésével. Ne várjon senki azonban a hagyományos értelemben vett szikár jogbölcseletet, ehelyett rendkívül szellemes, olvasmányos, az idézett közhelyet tartalommal megtöltő, továbbá alapos erudícióról tanúbizonyságot adó fejezeteket kap az olvasó, jól kiválasztott bevezető történetekkel. A Disney-filmek és az olyan jellegzetes alakok, mint a Miki egér keletkezése, olyan találmányok sorsa, mint Edwin Howard *Armstrong* URH-rádiója, George *Eastman* Kodak fényképezőgépe, a *Starwave*, *Simpson* család, *Wells* novellája a vakok országáról, vagyis a XX. század amerikai kultúrtörténetének kiemelkedő teljesítményei a szabad kultúra sikertörténetei is egyben. A könyv pillanatképet fest, arra a kérdésre, hogy milyen megoldás található a szellemi tulajdon szélesebb, a közkinccs (*public domain*) alapú értelmezésére, kínál-e a könyv megoldást, a választ ismét *Lessig* sorai adhatják: „a szabad kultúrában hiszek, de a poén lelövésében nem, így sosem áruolom el a történetek végét” (158. oldal).

A *Szabad kultúra* szerzőjének, a Stanford Egyetem tanárának, Lawrence *Lessig* könnyed, műfaji határokat nem ismerő előadási stílusa itthon sem ismeretlen. A szerző néhány évvel ezelőtt a Közép-Európai Egyetemen tartott órákat, és legutóbb, 2005 októberében a *Creative*

Commons magyarországi elindulására és egyben a recenzált mű hazai premierjére látogatott el hozzánk.

A hazai könyvkiadásban egyelőre előzmények nélküli offline/online egyidejű és gyors megjelenés jól illeszkedik a könyv nemzetközi publikálási gyakorlatához; 2004. márciusi amerikai indulását követően ugyanilyen módon férhet hozzá az érdeklődő a *Szabad kultúra*... francia, katalán, kínai, lengyel, olasz, portugál, román és spanyol változatához is. Amint annak egy internetes hírportál utánajárt, a magyar nyelvű szövegváltozat esetében ingyenes internetes változat jóval népszerűbb lett (kb. 7000 letöltés mellett), mint a hagyományos könyvesbolti terjesztésben értékesített műpéldányok (kb. 300 eladott példány).¹

Nem hagyhatók figyelmen kívül azonban a szöveg magyar nyelvre történő átültetéséből eredő aggályok sem. Nem vált világossá, miért kellett a könyvváltozatban az eredeti kiadáshoz képest az Előszót, a Bevezetést, a Köszönetnyilvánítást átstrukturálni. Mivel nem valószínű, hogy a széles körű hazai olvasóközönség ismeri és érti jól a szerző utalásait az amerikai (szerzői) jogi életre, a magyar nyelvű előszó beillesztése azonban helyes kiadói szándékot tükröz, sajnálatos viszont, hogy tartalmi szempontból azonban elhibázottnak tekinthető. A bevezető gondolatok megírására vállalkozó hazai szerző adós maradt a segítő, eligazító lényeges információkkal, például az amerikai szerzői jogi törvény, a Digital Millennium Copyright Act (137. oldal), a Sonny Bono Copyright Term Extension Act (190. oldal), a No Electronic Theft Act (191. oldal) rendszerbe helyezett ismertetése nagyon lényeges lett volna; az írás ehelyett gyakorlatilag a jogi egyetemi tanulmányok során minden joghallgató által megszerezhető alapszintű jogösszehasonlító ismeretekre támaszkodik. Az előszó írója mintha azt is elfelejtette volna, hogy a hazai jogszabályokat – az amerikai megoldástól eltérően – a kibocsátás évével és római sorszámával jelöljük (magyar hivatkozásban a Ptk. nem „Polgári Törvénykönyv”, illetve az Szjt. nem „Szerzői Jogi Törvény”, hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, illetve a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény – xvi–xxvii. oldal). Megjegyzendő, hogy a hazai szerzői jogász szakma nem egy képviselője rendszeresen részt vesz a nemzetközi szakmai konferenciákon, munkacsoportokban, bizottságokban, nekik közvetlen módon szerzett ismereteik vannak a hivatkozott filmes vagy zeneipari szervezetekről (*MPAA, RIAA*), így több kitűnő hazai szakember is nagyobb eséllyel tudott volna a könyv színvonalához méltó eligazítót adni. Érdekes lett volna háttérinformációkhoz jutni olyan személyekről, mint *Jack Valenti* (122. oldal), az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának „konzervatívjai” és a „többiek” (209. oldal). Itt szükséges azt megemlíteni, hogy a Legfelsőbb Bíróság a *Lessig* által említett összetételében az egyik utolsó döntését szellemi tulajdon-jogi kérdésben hozta meg; a *Grokster*-eset még hosszú ideig marad a jogászai és más társadalomtudományi

¹ <http://www.origo.hu/techbazis/20060116szabad.html>

értékelések tárgya.² Csupán érdekesség, hogy a Legfelsőbb Bíróság konzervatív elnöke, az azóta elhunyt *William H. Rehnquist* főbíró szavazata sorsdöntő volt a 2000-es floridai szavazatszámolás leállításában, így lényegében Bush elnök az ő támogatásával került a Fehér Házba. A centrista *Sandra Day O'Connor* az Egyesült Államok legmagasabb bírói grémiumának első női bírója volt, akit még Ronald *Reagan* nevezett ki, és aki 2005 júliusában mondott le tisztségéről.

A könyv magyar nyelven is megőrizte olvashatósságát, azonban érződik a szövegen, hogy sietni kellett a kiadással, és számos pontatlanság, inkonzekvens megoldás található benne. Remélhetőleg a Wiki változatban ezek folyamatosan korrigálásra kerülnek. Talán feleslegesek, kontextuson kívüliek a magyar vonatkozású, csillaggal ellátott lábjegyzetek (42. oldal; 66. oldal; 114. oldal). Ezzel szemben ötletesek a domesztikált példák, mint például a gyermekkórus, a *Freddie Mercury* (és a *Queen*), valamint *Sebestyén Márta* által előadott *Tavaszi szél vizet áraszt* (az eredeti „Happy Birthday” a gyermekkórus, a *Rolling Stones* és *Lyle Lovett* tolmácsolása helyett – 42. oldal), vagy a San Franciscóban internetes rádióon hallgatott budapesti állomás (az eredeti berlini helyett – 174. oldal).

Csak remélni lehet, hogy a kiadó folytatja *Lessig* munkáinak hazai közreadását (különösen a *Code...* vagy a frissen megjelenő *Code v.2-re* tekintettel), a *Szabad kultúrának* pedig széles olvasótábora alakul ki, akár úgy is, hogy részévé válik az egyetemi képzésnek, legalább ajánlott olvashatóként. A társadalomtudományokkal foglalkozó szakemberek és az erre fogékony laikusok már magyar nyelven is olyan komoly intellektuális teljesítmények segítségével igazodhatnak el a világháló társadalmi összefüggései között, mint az ismertett *Lessig*-mű, vagy a szintén 2005 őszén megjelent *Castells* trilógia I. része.³ Egy optimista közeljövőben reménykedve remélhetőleg szabad és nyitott gondolkodású szakemberek folytatnak majd értelmes párbeszédet az információs társadalom kérdéseivel összefüggésben. Ám lehet, hogy mindez csak illúzió, amely az ős-Bikini zenekar 1984-es sorait juttatja eszünkbe: „Amerikából ha bejön a zene (4x)/ Jaj de jó/ Amerikából ha bejön a zene(8x)/ Persze csak a közönség nem jön be hozzánk”⁴

Dr. Munkácsi Péter

² Az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle hasábjain lásd: *Munkácsi Péter: MGM v. GROKSTER – Győzelem? 2005. augusztus, 56. o.* *Lessig* értékelése a jogesetről az olvasói hozzászólásokkal megtalálható a http://www.businessweek.com/the_thread/techbeat/archives/2005/06/larry_lessig_gr.html honlapon (2005.január 25.)

³ *Manuel Castells: Az információ kora. Gazdaság, társadalom és kultúra I. A hálózati társadalom kialakulása.* Gondolat-Infónia Kiadó, Budapest, 2005

⁴ Bikini: XX. századi híradó (1984 Hungaroton/Start SLPM 17847).

Britannica Hungarica Világenciklopédia 2005 (CD-ROM). LEXIKON Kiadó, 2005; Encyclopaedia Britannica Ultimate Reference Suit 2006 (A legteljesebb tudástár). Encyclopædia Britannica, Inc; ISBN 1-59339-253-2

Két csodálatos enciklopédia. Nem kell, lehetőleg nem is szabad választani közülük – aki megengedheti magának, szerezze meg mind a kettőt. A Britannicát igazán azok képesek használni, akik ehhez eléggé tudnak angolul. Akik kényelmesebbnek érzik, hogy megmaradjanak az anyanyelv biztonságában, azoknak nyilvánvalóan elsősorban a Britannica Hungaricát kell választaniuk. Elsősorban, de nem kizárólagosan: szintúgy érdemes mellé tenniük a Britannicát. Napjainkban már az életnek és a munkának mind kevesebb olyan szeglete van, ahol ne kellene, legalább is ne jönne jól az angol nyelv ismerete. Ehhez kiváló tanulási, gyakorlási eszköz ha párhuzamosan használjuk a két enciklopédiát.

Manapság, az internet korában, joggal vetődik fel a kérdés, vajon van-e még egyáltalán valódi értelme, hogy lexikonokat, enciklopédiákat, kézikönyveket gyűjtsünk magunk köré, ha bármikor megtehetjük, hogy elindítjuk a keresőt a világhálón, és már záporoznak is a keresőkérdésre a találatok. Túl azon, hogy van-e állandó internet-hozzáférésünk, a válasz éppen abban rejlik, hogy „záporoznak”.

Rendkívül ígéretes, midőn a kereső kiírja, hogy a kulcsszóra néhány ezer (tíz-, százezer) találatot ért el – ám ebben benne van egyrészt annak az ígérete, hogy rengeteg adathoz, információhoz, szöveghez juthatunk, és úgyszintén az, hogy a keresett választ csak többé-kevésbé, vagy éppen nagyon is fáradságos és időigényes válogatással kaphatjuk meg belőlük.

Meghatározó jelentőségű tényező itt az is, hogy a találatok, amelyeket az internetes keresőgépek szolgáltatnak, nagyon nagy mértékben változó minőségűek, és magunknak kell megállapítanunk vagy eldöntönnünk, vajon mennyire fogadhatóak el megbízhatónak. A keresőgépek találatai azzal válnak használhatóvá, ha kellő hozzáértés birtokában kihüvelykezzük belőlük a ténylegesen a tárgyra vonatkozó és megalapozott információkat. Az igazán jó enciklopédiák, lexikonok esetében ilyen feladat fel sem merül – eleve biztosnak tekinthető, hogy a bennük szereplő információk megbízhatók.

A Britannica 2006 DVD-változatán maga a kiadó hat jelentős okot sorol fel arra vonatkozóan, hogy miért érdemes azt előnyben részesíteni az internetes kereséssel szemben. Mellette szól: 1. hatékonyság: a válaszokat mindig a tárgyhoz tartozásuk szerinti rendszerezésben találjuk; 2. pontosság: a közölt információknak a tényekkel való egyezését ellenőrzik a kiadó szerkesztői; 3. megbízhatóság: a szócikkeket tudósok – köztük Nobel-díjasok –, történészek, elismert szakértők írják; 4. hitelesség: a tartalma hiteles, mértékadó, mentes minden részrehajlástól; 5. kényelem: nem kell bajlódni internetkapcsolattal, letöltéssel; 6. nincsenek zavaró tényezők: nem jönnek kéretlen hirdetések, kellemetlen vagy éppen a jó ízlést sértő tartalmak. Mindebben maradéktalanul igazat kell adnunk nekik, hozzátevé, hogy ezeket az előnyöket a Hungarica használatában éppen úgy megtaláljuk.

A számítógépes informatika által teremtett lehetőségeknek köszönhetően a Britannica 2006 DVD annál is sokkal többet ad, hogy rendelkezésünkre állítja a nyomtatott kiadás tel-

jes adat- és információtartalmát – további, önmagukban is gazdag és értékes tudástárakkal is szolgál. Ez az egész család enciklopédiája, méghozzá abban az értelemben, hogy a tulajdonképpeni nagyciklopédia – azaz a „Britannica” – mellett, közös keretprogramban, két további enciklopédiát is tartalmaz: a Britannica Diákenciklopédiát 12–18 évesek számára, valamint a Britannica Gyermekenciklopédiát, kifejezetten a 7–12 éves gyermekek igényei szerint. A három együtt így minden korosztály számára teljes enciklopédiarendszert alkot, tartalmuk pedig együttesen 100 ezernél több szócikk, 21 ezer fénykép, videofelvétel, illusztráció, térkép, 166 ezernél több hivatkozás (szak)irodalomra és internetcímre.

Mindhárom enciklopédiához tartozik szótár, amelyek együttesen egy hatalmas rendszert alkotnak, és értelmező szótárként, azonfelül szinonima- és antonimaszótárként szolgálnak. Ezek összesen 555 000 tételt tartalmaznak. Az értelmező szótár megadja a kiejtést, a szófaji besorolást, a ragozást, a szó etimológiáját és a keletkezése idejét is, a keresőrendszer pedig többféle megközelítést is lehetővé tesz.

Szintűgy mindháromban van részletes világtalasz is. Nagyon hasznos és érdekes elemként találunk továbbá egy rendszert is, amely időrendi táblázatban, 14 témakör szerint kalauzol végig a történelemben, a kezdetektől napjainkig. Van még ún. Tudásnavigátor, amely kiválóan használható témakör szerinti keresésre. Az év nevezetességei címmel évenként rendszerezett, újabb gazdag adathalmazok az 1993–2004 évekre, valamint a kezdetekig visszamenően válogatás a Britannica legnevesebb szerzőinek cikkeiből. Ebben kereshetünk a szerző neve szerint, cím, illetve téma megadásával, továbbá felkínálja az egyes kiadások bizonyos címszavait is. Egy újabb, önmagában is hatalmas rendszer segíti a teljes anyag felhasználását tanulásra, tájékozódásra és szintűgy saját munkák, például cikkek, tanulmányok készítésére. Mindezek egyazon keretprogramban futnak, amely biztosítja az egyszerű átjárást közöttük, valamint a számítógépes informatikának a használatot segítő szolgáltatásait is, mint például a szövegek, illusztrációk kimentése, nyomtatása, átvitele Word szövegszerkesztőbe, az újbóli megtalálást szolgáló könyvjelzők beszúrása.

A Britannica Hungarica nem csupán azzal szolgál, hogy magyar nyelven teszi hozzáférhetővé az Encyclopaedia Britannica anyagát, hanem ki is egészíti azt magyar vonatkozású szócikkkel. Létrehozásán kiadója közlése szerint mintegy 500 kiváló hazai fordító, szaklektor, tanácsadó, szerkesztő dolgozott. Benne közel 76 ezer címszó, ezek ötödéhez képek, fotók, ábrák, táblázatok is csatlakoznak, 640 térkép, köztük négy fokozatban nagyítható és négy fokozatban részletesebbé tehető, gördíthető országtérképek. Mindebben figyelemre méltóan naprakész: szerkesztésének lezárása 2005. április 14. Technikai szolgáltatásaira, a keresések módozataitól a talált anyagok mentéséig, két jelző illik: nagyon okos és nagyon ügyes. Egyetlen kissé nehezebb vonása, hogy használatához a számítógépbe kell tenni a CD-t. Mindezzel maximálisan kiérdemli nemcsak a dicséretet, de azt is, hogy mindig a kezünk ügyében tartsuk. Ami pedig különösen fontos: ha kezelési problémánk támadna, kitűnő, segítőkész az ügyfélszolgálat.

Dr. Osmann Péter